

□

Viljami Heinonen

LÄPILEIKKAUS

Kuvataiteen koulutusohjelma
Maalauksen suuntautumisvaihtoehto
2012

Läpileikkaus
Heinonen Viljami
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Kuvataiteen koulutusohjelma
Toukokuu 2012
Ohjaaja: Hautala Päivi-Maria, Velhonoja Matti
Sivumäärä: 28
Liitteitä:

Asiasanat: Taide, maalaaminen, oppiminen.

Tämä lopputyön kirjallinen osuus käsittelee minun matkaani taiteen pariin. Enimmäkseen käyn läpi kulunutta neljää vuotta, jotka olen viettänyt Kankaanpään taidekoulussa. Valmistun tulevana keväänä 2012 maalauksen linjalta, joten olen kirjoittanut paljon myös maalaamisesta ja siihen liittyvistä haasteista, oivalluksista, tekniikoista, maalausteni aiheista, sisällöistä, ja pohdin mistä ne milloinkin löytyvät. Aion ottaa esiin myös elinympäristöni, Kankaanpään ja sen vaikutuksen itseeni ja taiteeseeni.

Kerron myös halustani tulevaisuudessa opettaa, tai auttaa taiteilijoita ja taiteenharrastajia, jotka kohtaavat samoja ongelmia, joiden kanssa itse olen paininut.

Cross-section

Heinonen, Viljami

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Fine arts

May 2012

Supervisor: Hautala Päivi-Maria, Velhonoja Matti

Number of pages: 28

Appendices:

Keywords: Art, painting, learning.

This thesis tells about my quest for art. Mostly I go through past four years I have spent in Kankaanpää artschool. Next spring 2012 I will graduate as a painter, so I have also written a lot about painting. Problems I have faced and solved, how I have progressed with my work, techniques, themes and ideas and where I find them. I will also tell about Kankaanpää, the place where I live and how strong influence it has in the art I have been creating.

I have also written about my future plans and eagerness to teach painting. In future I wish to help people who are studying art and facing the same problems I have struggled with.

SISÄLLYS

1. Saapuminen Kankaanpäähän, taidekouluun.....	5
2. Kankaanpää, omalla tavallaan innoittava ympäristö.....	8
3. Maalauksen vapautuminen.....	9
4. Slovenia.....	12
5. Paluu Kankaanpäähän.....	17
6. Tulevaisuuden näkymiä.....	19
7. Kesäinen Kankaanpää.....	20
8. Viimeinen syksy.....	23
9. Näyttelykrapula.....	25
10. Finale.....	28

LIITTEET

1. Saapuminen Kankaanpäähän, taidekouluun

Olin harjoittanut kuvan tekemistä jo ennen tuloani Kankaanpään taidekouluun. Lähinnä olin työskennellyt itsenäisesti ja hieman ohjaustakin olin saanut esim. työväenopiston kursseilta. Taidekoulun aloittaminen oli kohdallani välttämätöntä ja tuli juuri oikeaan aikaan. Lähes täysin omin päin työskentely alkoi käydä vaivalloiseksi ja kehittyminen oli hidasta. Tämän kaltainen kuiva ajanjakso paikallaan tarpomista kääntyi kuitenkin edukseni myöhemmin. Sillä se opetti paljon kärsivällisyyttä, joka on taiteilijan ammatissa hyvin tärkeä asia. Myös jonkinlainen työskentelyrytmi alkoi muovautua jo noina aikoina. Kuvan tekeminen tuli tärkeäksi osaksi jokapäiväistä elämää.

Taidekoulukypsyys ja mitä se vaatii, on asia, jota olen monesti pohtinut. Ennen kouluun tuloa ajattelin, että taidekouluun on nuoren taiteilijan päästävä mahdollisimman nopeasti. Huomasin myöhemmin olevani väärässä. Päinvastoin iästä, harkinnasta ja kypsyydestä on hyötyä. Kun on nähnyt elämää, on myös rakennusmateriaalia tehdä taidetta, sillä mistä muualtakaan ne aiheet löytyvät. Olen jälkepäin ollut tyytyväinen siihen, että en tullut taidekouluun aivan suoraa lukiosta. Itselleni taidekoulun alku merkitsi heti uusien mahdollisuuksien avautumista. Huomasin pian, että minulla on mahdollisuus rakentaa itseni ja taiteellinen ilmaisuni kokonaan uudestaan. Vanhat maneerit taipuneet, pikkutarkat työtavat karisivat pois kun kaikkia uusia tekniikoita kokeiltiin.

Tärkeintä olivat kuitenkin ihmiset, kanssaopiskelijat ja opettajat, jotka suhtautuivat taiteen tekemiseen yhtä innokkaasti kuin minäkin. Ensimmäistä kertaa ratkaisuja, taiteen tekemisen pulmia voitiin pohtia porukassa. Huomasin, että täällä ihmiset ymmärsivät toisiaan. Taidekoulussa kaikki olivat hyvällä tavalla tosissaan ja innoissaan, se tuntui hienolta.

Ensi kosketukseni maalaamiseen olin jo saanut ennen Kankaanpäähän tuloa, mutta enimmäkseen olin piirtänyt. Jo ensimmäisellä mallimaalauskurssilla huomasin kuitenkin maalaamisen olevan hyvin sujuvaa. Suurien pensseleiden käyttö ja öljyväri mahdollistivat laajojen pintojen käsittelyn nopeammin. Aikaisemmin olin käyttänyt vain suhteellisen pieniä piirtimiä, joilla vähänkin suurempien pintojen työstiminen oli usein tuskastuttavan hidasta. Maalaus tuntui muutenkin sopivan. Tilallisen illuusion luominen väripintojen avulla oli jollain tavalla heti selvää. Esimerkiksi viivan avulla se oli minulle huomattavasti vaikeampaa. Kun väripinnat muodostavat tila ja muotovaikutelman ei plastista muotoa tarvitse oikeastaan ajatella ollenkaan. On vain erilaisia värialueita vierekkäin.

Aivan yksinkertaiset oivallukset olivat tärkeitä ja veivät työskentelyä valtavasti eteenpäin.

Aloin huomata, että on varsin monia tapoja maalata ja sen, että työskentelytapa on jo itsessään tärkeä osa teoksen sisältöä ja tunnelmaa. Aiheeksi tauluilleni kelpasi oikeastaan mikä vaan, asetelma, interiööri, muotokuva tai maisema. En asettanut itselleni vielä tuolloin sisällöllisiä vaatimuksia. Tärkeätä minulle oli vain saada maalata ja kokeilla. Tähtäsin näköhavaintoon, todellisuuden jäljentämiseen. Se tuntui selkeältä ja turvalliselta. Vaikkakin myöhemmin suora havaintomaalaus jäi taka-alalle, pidän sitä erittäin tärkeänä pohjana ja olen jälkeempään ollut iloinen, että harjoitin silmän ja käden yhteistyötä. Tutkiminen kehitti paljon kuvamuistia, tilantajua, värisilmää, kuvan rytmillistä ymmärrystä ja maalaustaitoa yleensä. Maalasin ensimmäiset kaksi kouluvuottani öljyväreillä. Niiden muheva koostumus miellytti itseäni eniten.

Taiteilijalle havainto on ehtymätön varasto sommitelmia, pintaa ja väriä. Luontoa tarkkaillessaan huomaa, että jokaisella asialla on erityislaatuinen luonne, jonka taiteilija voi tekemisiinsä havainnon kautta lainata. Ilman näitä havaintoja oikeastaan mikä tahansa teokseni jäisi ilman erikoislaatuista herkkyyttä ja päätyisin nopeasti maneerisiin, jo käytettyihin ratkaisuihin, joita vastaan alituisesti kamppailen. Myöhemmin ymmärsin, että havainnon osuutta maalauksessa voi säädellä ja vääristellä mielensä mukaan, jolloin kurinalainen todellisuuden jäljittäminen ja harjoittelu siirtyy taka-alalle ja taiteilija poimii näkemästään vain tarvitsemansa, tulkitsee tai leikittelee sillä, vaihtaa asiayhteyttä tai korostaa.

Jo ensimmäisen puolen lukuvuoden aikana huomasin kuinka monenlaisia taiteen tekijöitä on. Aikaisempi ehdoton näkemykseni siitä, mikä on hyvää taidetta, alkoi laajentua joka suuntaan. Joka päivä näki ja kuuli jotain uutta ja mielenkiintoista. Aloin oman luokkani lisäksi tarkkailla myös opiskeluissaan pidemmällä olevien oppilaiden tekemisiä. Tutustuin, kuulin hyviä neuvoja ja hämmästelín millaisen matkan moni oli neljän tai kolmen opiskeluvuoden aikana tehnyt.

Samalla jatkoin omien maalausten tekemistä ja ensimmäisen opiskeluvuoden lähetessä loppuaan tunsin tarvetta rajata tai keskittää aihe maailmaani johonkin. Yhtenä päivänä flunssassa ollessani avasin kotonani keittiön roskapöntön. Taas tuli iso oivallus. Siinähan minulle oli aihetta kerrakseen, siinä oli maalauksellisuutta, väriä ja vaikka mitä möykkyä ja mössöä mielin määrin. Olin varma, että tästä voisi ammentaa vaikka mitä. En vielä siinä vaiheessa ymmärtänyt kukaan kaikkia aiheeseen liittyviä mahdollisuuksia. Ajatus on pikku hiljaa kypsynyt ja pysynyt mukana opiskeluvuosien varrella. Mutta silloin siitä syntyi ensimmäinen maalaussarjani, jota pidän edelleen itselleni tärkeänä käännekohtana. Viisi pienehköä roskamaalausta olivat esillä muutamissa ryhmänäyttelyissäkin.

2. Kankaanpää, omalla tavallaan innoittava ympäristö

Kankaanpää on pieni kaupunki. Se on ollut elinympäristöni jo kolmen vuoden ajan. Taidekoulun ohella kyseinen kaupunki on varmasti vaikuttanut töihini eniten. Se on osa syy miksi maalaan niin kuin maalaan. Kaupunki avautui ja jatkaa edelleen avautumistaan kerroksittain, joka vuosi olen nähnyt sen eri tavalla, ehkä aina syvemmin. Tarkkailen mielelläni ympäristöäni ja pieni kaupunki on ollut minulle juuri sopiva paikka opiskella. Kankaanpää on helppo ottaa haltuun, siihen on helppo uppoutua, vaikka se ei tarjoa virikkeitä helpolla. Jos jotain haluat, joudut kaivamaan.

Kun vähän aikaa Kankaanpäässä kului, aloin huomata sen pysähtyneen vanhahtavan ilmapiirin paremmin. Se viehätti minua. Myös taidekoulun perinteet paikkakunnalla olivat pitkät. Lähimaastossa ja ympäri kaupunkia oli paljon taideteoksia. Myös moniin julkisiin tiloihin kuten kaupungin kirjastoon oli vuosien saatossa kertynyt taidetta. Ja mikä parasta nyt oli aikaa katsella ja syventyä. Ei ollut kiire minnekään.

Ensimmäistä kertaa elämässäni tunsin kuuluvani johonkin perinteeseen. Olin siitä ylpeä ja iloinen. Tätä perinnettä halusin vaalia ja omalta osaltani jatkaa. Kaikki koulun aikaisemmat opiskelijat kautta vuosien ovat olleet kenties samanlaisia veijareita kuin meidänkin porukka -varmasti osittain samojen taidehaasteiden kanssa painiskelleet. Kiinnostuin valtavasti paikkakunnan ja Taidekoulun historiasta. Kyselin ihmisiltä, halusin ottaa asioista selvää, luin kirjallisuutta mm. Juhani Tarnasta, Pekka Mattilasta ja Kauko Räikkeestä ja mietin mitenköhän aikaisemmat taiteilijat täältä innoitusta löysivät. Taidekoulu yhteisö otti lämpimästi vastaan, mutta itse kaupungin koin melko sisäänpäin lämpeneväksi. Tämä tietenkin vahvisti koulu yhteisöä entisestään kuin myös omaa sivusta tarkkailijan näkökulmaani kaupunkiin. Opin nauttimaan tästä suuresti kuten myös Kankaanpään karusta

idyllistä. Taideopiskelujeni alkuvaiheessa maalasin paljon maisemia Kankaanpäästä. Metsästin karuutta, harmautta, maisemia ja julkisivuja, jotka herättivät minussa puistatusta. En tehnyt tätä kuitenkaan negatiivisilla motiiveilla vaan halusta sopeutua, oppia arvostamaan ja tulemaan sinuiksi elinympäristön kanssa.

Kankaanpää oli minulle oikeastaan ensimmäinen asuinpaikka kotipaikkakuntani jälkeen, joten tällainen tutustuminen oli tärkeä kotiutumisosprosessi.

3. Maalauksen vapautuminen

Toisen vuoden opiskelijana aloitin ammattiopinnot maalauksenlinjalla. Tutustuimme mallimaalaamiseen pitkään ja perusteellisesti. Paneuduin mallin tutkimiseen niin paljon, että omat maalausaiheeni siirsin hetkeksi taka-alalle. Opin mallimaalauskurssin aikana paljon tekniikasta ja sain tekemiseeni lisää varmuutta. Kävimme myös perusteellisesti läpi eri materiaaleihin, maalausvälineisiin ja tekniikoihin liittyvää asiaa, joka taas syvensi käsitystäni maalaamisesta ja sen mahdollisuuksista.

Kun tuli aika aloittaa taas itsenäinen maalaaminen, aloin työstämään jo edellä mainittua Kankaanpää aiheista maalaussarjaa. Maisemamaalauksia tehdessäni maalaustapani alkoi vapautua entisestään. Otin seuraavan askeleen.

Maalatessani maisemia yöllä taidekoulun ikkunasta katsellen valaistua kiertoliittymää, pimeys vapautti maalaamiseni. En nähnyt kunnolla mitä väriä olin milloinkin käyttämässä, erotin oikeastaan kunnolla vain valöörin. Aloin maalaamaan sokkona, vielä aiempaa reippaammalla otteella, intuitiolla. Myös summittaisempi värienkäyttö oli minulle tässä vaiheessa uutta. Monia oivalluksia mahtui yhteen iltaan. Pian sen jälkeen huomasin tulleen, ainakin toistaiseksi tienpään tarkkan, naturalistisemman maalaustapani osalta. Löysin uudesta rentoudesta enemmän pelivaraa. Ensimmäistä kertaa koin maalaamisen ilon näin vahvana ja itse tapahtuman näin yllätyksellisenä.

Keskusteltuani uusista töistä kevään kritiikeissä ymmärsin, että vahva tunnelataus on se minkä voin luonnostani töilläni välittää. Tunsin löytäneeni itseni uudestaan ja osaltani vastanneeni haastavaan kysymykseen “mitä haluan töilläni sanoa?” Tajusin

myös, että minulle ilta ja yö olivat parasta työskentelyaikaa. Hiljaisuus ja pienimuotoinen unisuus vaikuttivat maalaamiseen hyvällä tavalla. Silloin ei tullut liian tietoiseksi tekemisistään ja aistit tuntuivat muutenkin toimivan intuitiivisemmin. Iltatyöskentely toi tullessaan myös itsenäisyyttä. Havaitsin etten enää entisessä määrin kaivannut ympärilläni kaverien tai opettajien tukea tai seuraa maalatessani. Opiskelun alkuvaiheen hulvattomuus ja suin päin säntäily oli siirtymässä sivuun ja tilalle kasvamassa keskittyneempi itsenäinen työskentely. Muut luokkalaiset olivat myös siirtyneet omille linjoilleen ja keskittyneet kukin omaan puuhaansa. Toki edelleen löytyi keskustelukumppani ja ajatustenvaihtoa tapahtui puolin ja toisin. Oli hienoa työskennellä myöhäisellä ja kaikkensa antaneena kulkea väsyneenä, mutta onnellisena kotiin, kuitenkin epävarmana ja jännittyneenä siitä miltä tekeillä ollut maalaus päivännäöllä näyttäisi. Koskaan ei voi tietää odottaako tekijää aamulla kelpo teos vai jokin hengetön pökäle.

Sinä keväänä kävin myös hyviä keskusteluja taiteesta ja maalaamisesta. Minulla oli edelleen monenlaisia pinttyneitä luuloja siitä millainen hyvän maalauksen tuli olla ja miten se tehdään. Ajattelin esimerkiksi, että hyvän maalauksen tekemisessä täytyy mennä ajallisesti pitkään. Mikä näin jälkeenpäin ajateltuna oli aivan hölmöä. Epäsin ainoastaan itseltäni sen mikä oli minulle luontevaa. Maalaamisen ripeä tahti oli yksi näistä asioista. Huomasin sen olevan itselleni luontaista ja vapauttavaa. Märkää märälle työskentely tarjosi myös uuden väriulottuvuuden. Kun edellinen kerros väriä on vielä märkä ja päälle lisää toisen värin ja niin edelleen syntyy prismaefekti värien keskinäisestä sekoittumisesta. Maalauksiini sain tätä kautta myös enemmän struktuuria.

Aloin ymmärtää ns. maalauksellisuudesta. Aiemmat työni tuntuivat nyt enemmänkin värityksiltä.

Maisemallisissa maalauksissani oli tähän asti esiintynyt jokin tietty paikka. Nyt aloin työskennellä uudella motiivilla. Halusin tallentaa vain tunnelman en mitään tarkalleen tunnistettavaa paikkaa.

Samalla kohtasin uusia haasteita. Ennen olin aina maalannut teokseni paikan päällä. Nyt halusin maalata suuremmille maalaus pohjille. Suuria maalaus kankaita oli kuitenkin lähes mahdotonta kuljettaa mukanaan työhuoneen ulkopuolella. Niinpä aloin sinä kesänä kehittää maalaus metodeitani uuteen suuntaan. Otin valokuvia. Kuvasin ne tahallani huonosti, niin, että ne tärähtivät epäselviksi. Otin valokuvista avukseni vain tarvittavat suuret linjat ja perus rakenteen. Siihen päälle improvisoin värien kanssa. Uusien töiden työstäminen johti siihen, että aloin etäännyä suorasta havainnosta ja keskittyä enemmän itse maalaukseen - maalaamista maalauksen ehdoilla. Havainto oli edelleen taustalla, mutta nyt se ei sanellut ehtoja. Abstrahoin töitäni ja pyrin maalaamaan vain oleellisen.

Oli kesä ja kolmas vuosi taidekoulussa olisi syksyllä edessä. Minulla ei ollut kesäksi työtilaa, koska en viettänyt koko kesää Kankaanpäässä. Onneksi säät olivat suotuisat ja saatoin työskennellä ulkona. Kokosin kotini pihalle vanhasta vanerista ja muusta

puutavarasta alustan ja aloin työskennellä. Se vaikutti oleellisesti uusien töiden ilmeeseen. Valo oli niin paljon läsnä tekemisessä, että se vapautti ja raikasti lopputulosta. Kokeilin paljon myös uusia materiaaleja. Ulkoilmatyöskentely mahdollisti esimerkiksi alkydi-, kaluste- ja rakennusmaalien käytön. Otin käyttöön jokaisen jämäpurkin jonka kotini kellarista löysin. Kuuman sään ansiosta raskaatkin maalikerrokset kuivuivat nopeasti ja maalaaminen oli vaivatonta.

Kaikki kesällä syntyneet teokset olivat urbaaneja maisemia. Kiinnostukseni kaupunkimiljöötä kohtaan oli herännyt entisestään. Olen itse maaseudulta kotoisin ja enkä ollut kovinkaan usein tarkastellut esimerkiksi öistä kaupunkia. Vaikka Kankaanpää onkin pikkukaupunki, oli sen vähiä mainosvaloja kiintoisaa katsella yksiön ikkunasta. Ensimmäistä kertaa elämässäni yökukkuminen oli muutenkin tullut ajankohtaiseksi opiskelijaelämän ja yksin asumisen myötä. Valmiista teoksista kokosin loppukesästä parhaimmat tarkoituksena osallistua tulevan syksyn näyttelyhakuun ja hakea ensimmäistä kertaa yksityistä gallerianäyttelyä. Onnistuinkin saamaan näyttelyajan Galleria Rongasta Tampereelta vähän reilun vuoden päähän. Minulle tämä merkitsi jonkinlaista virstanpylvästä. Nyt kun maalaukseni oli hyväksytty galleriaan aloin uskoa tekemisiini enemmän. Koin, että minulla oli taiteilijana ikään kuin puheenvuoro vaikka sitten edes pienelle kuulijakunnalle, mutta kuitenkin.

Minkäänlaista aikaisempaa kokemusta gallerioista ja näyttelyn järjestämisestä minulla ei ollut oikeastaan ollenkaan, paitsi tietenkin näyttelyissäkävijän vinkkelistä. Muitakin hienoja asioita oli sillä hetkellä tuloillaan. Alle kuukauden päästä oli edessä lähtö vaihto-oppilaaksi Sloveniaan.

4. Slovenia

Lähdin matkaan yhdessä tyttöystäväni, samalla luokalla opiskelevan Soile Väätäisen kanssa. Paikallinen taidekoulu Ljubljanaassa vastasi kuuleman mukaan niitä osaluoteita, joita halusin oppia. Koulussa oli hyvä perinteinen maalauksen linja. Kun saavuimme perille, myös uuden kulttuurin kohtaaminen oli piristävä kokemus.

Kahden vuoden Kankaanpäässä asumisen jälkeen uudet maisemat, kaupungit tempasivat nopeasti mukaansa.

Kun taidekoulu sitten lokakuussa alkoi, huomasin heti rakennukseen astuessani ainakin työolosuhteiden olevan varsin eri tasoa Suomeen nähden. Itse koulu rakennus oli erittäin vanha ja parhaat päivänsä nähnyt. Katto vuosi siinä määrin, että yläkerrassa työskentelevien teokset kastuivat, jos sattui satamaan. Tärpätti, maalit ja tupakka löyhkäsivät käytävillä eikä minkäänlaista tuuletusta ollut ellei sitten saanut kosteuden jumiin turvottamaa ikkunaa survottua raolleen. Tämä taidekoulu valaisi minulle varsin pian työolosuhteiden ja turvallisuuden suuren merkityksen osana taiteen tekemistä. Köykäisistä työolosuhteista huolimatta kaikessa oli mukana kuitenkin jotain perin lämminhenkistä - kuin aikamatka menneeseen, meiltä koti-suomesta jo kadonneeseen.

Työtilan löytäminen kävi helposti - jos sitä nyt tilaksi saattoi kutsua. Huoneessa oli minun lisäksi jo kuusi opiskelijaa. Kooltaan se vastasi Kankaanpään taidekoulun yleensä kahdelle maalarille tarkoitettua työhuonetta. Myös taidetarvikkeet tuli jokaisen hankkia itse. Suomen opintotuesta ja matkastipendistä nauttivalle se ei tietenkään ollut mikään ongelma, mutta monen paikallisen opiskelijan puolesta harmitti kun ainainen materiaalipula vaivasi ja vaikutti oppimiseen.

Tästä huolimatta hyviä tekeleitä koululla näytti syntyvän. Hyvä taide ei välttämättä tarvitse syntyäkseen sitä valtavaa tarvikkeiden ylellisyyttä, jota olin jo alkanut pitää itsestäänselvyytenä.

Vastaanotto paikallisten opiskelijoiden taholta oli mitä lämminhenkisin. Taide yhdisti tätä opiskelijaporukkaa yhtäläillä kuin meidän sakkia Kankaanpäässä. Vastaavat luonteet ja tekotavatkin ihmisiltä löytyivät. Oli hiljaisia pohdiskelijoita siinä missä impulsiivisia revittelijöitäkin ja tietenkin kaikkea siltä väliltä. Tunsin oloni kotoisaksi. Työskentelyn makuun pääseminen ei myöskään tuottanut ongelmia. Ensin maalasin valmiille, pikkuisille levyille, mutta pian ostin jo kymmenen metrin rullan valmiiksi pohjustettua kangasta. Suunnitelmissani oli lähettää valmiit työt myöhemmin kotiin ja siksi jätin kankaat pingottamatta kiilapuihin. Ammuin kankaat niittipyssyllä työtilan seinään ja aloin paiskoa maalia päälle. Tätä kautta tekemisen fyysisyys korostui entisestään. Seinä oli aina suoraan kankaan takana eikä kankaan

lommoontumista täten tarvinnut pelätä. Pensselillä saattoi runnoa oikein olan takaa. Sloveniassa opiskellessani lopetin öljyväreiden käytön ja vaihdoin akryylimaaleihin. Tähän minut ajoi huoli terveydestäni. Tärpätin runsas käyttö suuria maalauksia työstäessä sai nopeasti aikaan huonovoitaisuutta ja hengitysvaikeuksia. Edesauttoi varmaankin saamaan myös sen kahden viikon flunssan, joka varjosti koko reissua ja, josta toipuminen kokonaan vei kuukauden. Totuttelu akryylimaaleihin vei aikaa, mutta nyt ajatellen valinta oli hyvä. Suurikokoisten maalausten tekeminen tuli helpommaksi nopean kuivumisajan ansiosta. Myös erilaiset maalinesteet, mediumit toivat työskentelyyn uutta ulottuvuutta.

Meidän vuosikurssimme professori oli myös mainio persoonallisuus. Pieni, harvahapsinen käsitetaiteilija, joka aikaisemmalla urallaan oli myös maalannut. Aluksi hän arasteli englannin puhumista, mutta kun tulimme paremmin tutuiksi, sain opetuksesta todella paljon irti. Slovenia oli taiteen kentältään vanhakantaisempi Suomeen nähden, joten kaikkea opetusta leimasi tiukempi säännönmukaisuus. En pitänyt tätä laisinkaan huonona asiana vaikka monet asiat heti totesin itselleni sovetultumattomiksi. Opetus perehdytti paljon maalauksen tilallisuuteen ja kuvarakenteeseen värin avulla, josta poimin itselleni oivallisia tiedonmurusia. Professorin opetuksen mukaan kuvan tuli rakentua alusta loppuun samaa logiikkaa noudattaen. Ei tarpeettomia materiaalikontrasteja tai riitasointuisia tiloja. Hän pyysi minut välillä sivuun katsoi tekeillä olevaa maalausta ja aloitti kritiikkinsä sanoilla: ”I think you have a problem.” Tämä kaikki haastoi miettimään myös omia ratkaisuja. Olin kehityksessäni siinä vaiheessa, että olin alkanut myös enemmän kyseenalaistamaan opettajien sanomisia. Loppujen lopuksi ratkaisut oli kuitenkin tehtävä itse. Halusinhan kuitenkin jatkaa maalaamisen perinnettä omalla tavallani enkä suoraan sitä mitä joku toinen oli jo tehnyt ja toimivaksi osoittanut.

Maalarin näkökulmasta Slovenian suurin vaikuttaja oli kuitenkin valo. Muistan edelleen kuinka huikeaa oli viettää syksy ja osa talvea maassa, jossa ei ollut Suomen kaltaista kaamosta laisinkaan. Pastellinsävyinen, maaston korkeuseroista johtuva, Suomea laajempaan perspektiiviin yltävä maisema oli vaikuttava alusta lähtien. Kun kyseessä ei ollut mikään viikon tai kahden pituinen reissu, oli vaikutus pitkäkestoisempi ellei pysyvä. Myöhemmin Suomeen palatessani tunsin tuovani mukani entistä raikkaamman värimaailman.

Maalausteni aikaisempi tummasävyisyys ja etenkin tummansinisyyys väistyi pois miltei kokonaan.

Sloveniassa löysin uudelleen myös roska-aiheet. Yhdistin uuden abstrahoidumman maalaustyylini tähänkin aihepiiriin. En tosin tyytynyt enää kuvamaan pelkkää kotini keittiön roskalaatikkoa vaan siirryin suurien kadunvarsien jätelaatikkojen pariin. Tämän ja luultavasti valoisamman ympäristön seurauksena syntyi jotain uutta ja veikeää. Maalasin nyt paljon leikkisämmin entistäkin suuremmille kankaille.

Myös maalausteni sisältöä ympäristön vaihdos ja uudet ihmiset ympärilläni herättivät pohdiskelemaan uudelleen. Tajusin nyt syvemmin roska-aiheideni mahdollisuudet. Roskien seastahan voi oikeastaan löytää melkein mitä vain. Maalarin näkökulmasta jätteiden seassa on kaikki mahdolliset värit, muodot, struktuurit. Kovaa, pehmeää, löysää, kylmää, lämmintä ja ihmiselämän jälki. Roska on jäännettä elämästä kuten taidekin.

Roska-aiheita voi käsitellä helposti abstraktina tai halutessaan nostaa esiin jonkin tietyn yksityiskohdan. Huomasin myös vaistonvaraisesti kuvaavani törkyisiä aiheita hyvinkin raikkaalla tavalla. Lopputulosta katsoessa saattoi miltei unohtaa lähtökohdan. Kenties jälleen olin metsästävässä mielekästä ilmettä asioille, jotka muutoin olisin kokenut vastenmielisiksi. Myös hylätyssä materiaalissa piilevät jälleenkäyttämisen mahdollisuudet uudessa asiayhteydessä alkoivat kiehtoa mieltäni. Maalausteni päämotiivina on halu tarkastella ja kuvata ympäröivää maailmaa rehellisesti, sellaisena kuin sen koen. Keskeistä on ollut myös kauneuden etsintä sieltä mistä sitä ei ensimmäisenä voisi kuvitella löytävänsä. Maalausteni katsojalle toivon voivani antaa avaimet uudenlaiseen ympäristön tarkkailuun ja mahdollisuuksien etsintään.

Entistä vahvemmin huomasin löytäväni innoituksen lähiympäristöstä ja arkipäiväisistä asiasta.

Taidetta oli hyvä tehdä niiden asioiden pohjalta, jotka itse kokemuksen kautta tunsin. Huomasin sen olevan maalausaktin tunnelatauksen kannalta tärkeää.

Maalausprosessi on tie ekspressioon, se on välitön. Maalaamaan voi alkaa vaikei tietäisi mitä edes haluaa maalata, voi vain luottaa sen selviävän aikanaan. Maalausta on aina helppo muuttaa ja muokata, yleensä idea kiteytyykin maalauksen ollessa tekeillä, sattumanvaraisten muotojen ja värien johtaessa lopulta johonkin lopputulokseen. Voi myös käydä niin, että vasta pitkän ajan kuluttua todella ymmärtää, jonkin aluksi mielestään kehnon teoksen tärkeän merkityksen osana omaa kehitystä. Voisikin sanoa useiden maalauksien valmistuvan ajatustasolla vasta pitkän ajan kuluttua sen jälkeen kun itse maalausprosessi on päättynyt.

Ennen Sloveniasta lähtöä pääsin perehtymään myös taiteilijan työn logistisiin ongelmiin. Maalauksia oli kertynyt Sloveniassa vietetyn kolmen kuukauden aikana melkoinen nippu, lisäksi myös hyviä käyttämättömiä maaleja oli jäänyt jäljelle. Onneksi pakettien postittaminen Suomeen oli melko edullista, mutta maalaukset olivatkin aivan toinen tarina.

Luokkamme professori tarjosi onneksi minulle ja Soilelle apuaan. Hän hankki meille läksiäislahjaksi kestävän, muovisen, kaksimetrisen viemäri putken, jonne maalauksista kääritty suuri rulla sitten sullottiin. Viemäri putki oli kuitenkin sen verran kookas ettei postitse lähettäminen tullut kuuloonkaan. Virkailijoilta kuuli joko ystävälliset kulku ohjeet toiseen konttoriin, jossa aivan ”varmasti” homma hoituisi, tai vähemmän ystävällisen For fuck sake no! Huudahduksen. Pyörimme pitkin kaupunkia putki kainalossa melkein koko iltapäivän huvittuneiden kaupunkilaisten pälistellessä. Onneksi lopulta löytyi apu. Eräässä postin toimipisteessä oli työntekijä, jonka ystävä oli DHL rahtifirman rekkakuski. Hän soitti miehelle ja tämä saapui pelastamaan meitä pulasta pakettiautoineen.

Suoritimme nopean hintaneuvottelun ja ystävällinen mies ajoi Soilen, minut ja maalausputken DHL:n konttoriin kaupungin ulkopuolelle. Matkan aikana saimme kuulla vitsejä Slovenian ja Englannin sujuvalla sekakäytöllä. Emme ymmärtäneet juuri mitään, piti vain koettaa ajoittaa naurahdus oikeaan väliin. Lopulta maalauslasti lähti onnellisesti matkalleen kohti Suomea. Lähettäminen maksoi, mutta hinta oli kohtuullinen ja kokemus ennen kaikkea opettavainen. Tällaistaikin voi siis olla taiteilijan arki.

Vielä ennen kotiin paluuta oli aikaa matkustella sillä taidekoulu suljettiin miltei koko tammikuuksi paikallisen talviloman johdosta.

5. Paluu Kankaanpähän

Helmikuun puolivälissä 2011 oli aika palata takaisin Suomeen ja omaan opinahjoon. Oli hienoa tulla takaisin tutuille kulmille, nähdä ystävät, vaihtaa kuulumiset ja aloittaa työskentely. Onneksi ehdin mukaan koulussa meneillään olevalle yhdistelmätekniikat kurssille. Kurssilla käsiteltiin mm. kierrätyspahvin ja paperin yhdistämistä maalaukseen. Se oli minulle jälleen sukellus uuteen maalausmahdollisuuksien ulottuvuuteen. Tehdessäni kokeiluja kollaasi-tekniikalla huomasin saavani roska-aiheisiin vielä konkreettisemmän tunnun. Se oli myös ensimmäinen askeleeni kierrätysmateriaalin käytössä. Kaiken kukkuraksi tuli akryylimaalauksiini paljon lisää puhtia. Akryylimaali sellaisenaan vetäytyy nimittäin harmillisen usein melko latteaksi.

Uusien tekniikoiden oppimisen ohella pelkistyi ja puhdistui maalausteni värimaailma entisestään.

Saatoin maalata suurenkin työn käyttämällä vain yhtä väriä ja sen eri sävyjä ja lisämausteena ehkä hieman vastaväriä. Maalaukseni rauhoittuvat tämän johdosta toivomallani tavalla. Olin jo pitkään kamppailut maalauksieni täyteen ahtaamista vastaan. Jos kuvapinnalla on monen elementin lisäksi vielä monta eri väriä voi teosta olla vaikea katsoa, kun katse ei löydä siitä kunnollista kiintopistettä.

Pelkistäminen ei kuitenkaan ole niin helppoa kuin voisi luulla, se vaatii tekijältä paljon harkintaa ja rohkeutta. Kuinka säilyttää maalaus ja rytmikka mielenkiintoisena pienelläkin tapahtumalla ja niukalla väriskaalla? Tällöin korostuu eritoten sommittelun tärkeys. Suurten maalaus pohjien kautta ajauduin uusien haasteiden eteen. Isona oivalluksena minulle tuli ettei suuri maalaus pohja ole oikeastaan sen kummenpi kuin pieni maalaus pohja siihen täytyy vain suhtautua kuin se olisi pieni maalaus pohja suuressa koossa. Tällä tarkoitan sitä ettei suuri pohja kaipaa yhtään sen enempää informaatiota kuin pieni pohja ja siinä sen tehokkuus piileekin.

Maalasin tuona keväänä paljon onnistuneita teoksia. Koulun käyntikin oli muuttunut enemmän itsenäiseksi työskentelyksi, kurssit olivat pidempiä ja maalamiseen ehti todella syventyä. Aloin suunnitella tulevan syksyn näyttelyni kokonaisuutta. Hyvä kokonaisuus on näyttelyn onnistumisen kannalta erittäin tärkeä. Aloin ajatella enemmän maalausten keskeistä vuoropuhelua sen sijaan, että olisin keskittynyt ainostaan luomaan hyviä yksilöitä. Monestihan maalaukset istuvat toistensa kanssa yhteen ikäänkuin sattuman kauppana, mutta näinkin ison näyttelykokonaisuuden luomiseen tarvittiin myös järkeilyä. Värien ja sommittelun rytmittely eri maalauksissa täytyi tukea toinen toistaan. Oleelliseksi osoittautui myös toiston välttäminen luomalla joillekin töille eräänlaisia vastakappaleita, joiden toteutus jollain oleellisella tavalla poikkesi sen ns. parista. Myös maalauksen koolla on suuri vaikutus sopivan vaihtelevuuden luomisessa. Pienten ja suurten maalausten rytmillä voi säädellä kokonaisuuden ilmavuutta. Pelkät suuret teokset vierä vieressä voivat helposti tukahduttaa toisensa. Jos taas pieniä on liikaa saattaa kokonaisuudesta olla vaikea löytää mitään kiintopistettä.

Maalaaminen muuttui tässä kohtaa enemmänkin, jonkinlaisen tasapainon etsimiseksi. Suurin piirtein olin selvillä mitä halusin tehdä, mutta toisaalta olin taas aivan uudenlaisten haasteiden edessä. Sitä mukaa kun lisää asioita oivalsi uusia mahdollisuuksia ja haasteita avautui. Sinä keväänä moni muukin asia koulussa muuttui.

6. Tulevaisuuden näkymiä

Kaikki ammattiopinnolliset kurssit oli käyty ja meillä ei oikeastaan olisi enää opetusta samalla tavalla kuin ennen. Huomasin surukseni kolmen taidekouluvuoden olevan jo takana. Jotkut luokkamme oppilaat tekivät jo muuttoa toisille paikkakunnille ajatuksenaan tehdä opinnäytetyötään muualla. Se kevät oli monella tapaa kovin haikea. Tässäkö se jo melkein oli? Aika oli juossut joutuin. Mieleen hiipi huoli tulevasta, mitä tulevaisuudessa tekisin kun koulu pian loppuu. Aikaisemmin olin aina ajatellut, että onhan siihenkin vielä aikaa, mutta nyt ajatus opiskelun loppumisesta oli kohdattava. Taidekoulussa olo on kovin turvallista, materiaalit hoituvat talon puolesta ja opintotuki tupsahtaa tilille joka kuussa, tämän lisäksi Kankaanpäässä elämisestä muodostuu eräänlainen kupla. Taideyhteisö on hyvin tiiviis ja piirit pienet, elämä pyörii vahvasti opiskelun ympärillä. On paljon aikaa, taide valtaa suuren tilan ajatuksissa ja koko muu maailma ajoittain on helppo unohtaa. Toisin sanoen takana hienot kolme vuotta.

Maalaustyöskentelyn ohella aloin laatia tulevaisuuden suunnitelmia. Taide on siitä pulmallinen ammatti, että sillä on hankala tienata leipäänsä, ainakin jos haluaa pitää touhun vilpittömänä ja tehdä mielensä mukaisia valintoja. Mielessäni jo aikaisemminkin pyörinyt ajatus taiteen opettamisesta leipätyönä tuntui mielekkäältä. Minulla on halu välittää osaamista ja taitoa eteenpäin, auttaa muita kenties pääsemään helpommalla ongelmista, jotka itse olen painiskellut läpi juurta jaksain. Huomaan itselläni myös taipumuksen selittää maalaamista itselleni paljolti teknisen problematiikan kautta. Työskentelyni voi olla hyvinkin impulsiivista, mutta prosessin ajoittainen käsitteleminen ja yksinkertaistaminen ainostaan teknisten ratkaisujen summaksi auttaa eteenpäin ja selventää asioita. Jos esimerkiksi huomaa jääneensä

jumiin johonkin maneeriin täytyy asettaa kaikki sisäinen vimma sivuun ja kylmästi kysyä itseltään mitä voin tehdä toisin kehittyäkseni. Loppujen lopuksi kysymyshän on vain maaliaineesta, kankaasta ja siitä kuinka pensseliä milloinkin heiluttaa.

Maalaaminen ei ole salatiedettä eikä taito itsestään selvä lahja vaan kovan työn tulos. Uskon, että maalaamaan voi oppia kuka tahansa sitä vilpittömästi oppimaan kiinnostunut ja varmasti jokaisella kiinnostuneella on myös tekemiselleen oma motiivinsa ja sisältönsä, joka etsii kanavaa tullakseen julki. Luulen suurimman lahjan olevan kykyä kiinnostua ja suhtautua tekemiseensä intohimolla.

Opettaminen voisi myös olla tervettä sosiaalista vastapainoa yksin maalaamiselle. Parhaassa tapauksessa se voisi tuoda tiettyä ryhtiä päiväjärjestykseen ja antaisi mahdollisuuden taiteelliseen vuorovaikutukseen ja ajatusten vaihtoon. Olin kuluneina opiskeluvuosina ja etenkin Kankaanpäässä vietettyjen kesien aikana huomannut, että todella kaipaen sosiaalista vuorovaikutusta. Työskentely täysin yksin on mukavaa tiettyyn pisteeseen saakka, mutta kun puhutaan useammasta viikosta alkaa olo tuntua jokseenkin ahtaalta ja tekeminen siinä sivussa ilottomalta paikallaan polkemiselta. Ajatukset tulevaisuudesta olivat edelleen melkoinen palapeli, mutta joitain suunnitelmia alkoi selvästi hahmottua. Eikä mitään huolta tulevaisuudesta toisaalta ollutkaan. Olihan edessä kuuma kesä, oma näyttely, viimeinen opintovuosi ja lopputyö. Paljon ehtisi vielä tapahtua.

7 Kesäinen Kankaanpää

Jokainen Kankaanpäässä vietetty kesä on ollut mielenkiintoinen ja jokseenkin kasvattava kokemus. Ajatuksenahan koko juttu kuulostaa aluksi aivan mainiolta. Opintotuellista, itsenäistä työharjoittelua koulun työtiloissa ja usein käytettävissä on ollut myös erä opiskeluvuodelta yli jääneitä maaleja. Toisin sanoen työrauha, paljon aikaa ja upeat puitteet tehdä ihan mitä vain taiteellista, mutta... Huomasin kuitenkin jo ensimmäisenä Kankaanpää kesänäni, että asiat eivät olleetkaan niin itsestäänselviä. Ensinnäkin olin tottunut kanssaopiskelijoiden läsnäoloon ja yhtäkkiä kaikki olivat vetäytyneet kesän viettoon kuka minnekin ja jos Kankaanpäähän joku olikin jossain vaiheessa tulossa tuntui ajankohta lähes poikkeuksetta menevän ristiin

omani kanssa. Koulu hiljeni nopeasti lähes kokonaan enkä tuntenut paikallisista ketään. Olin ensimmäisen vuosikurssin jälkeisenä kesänä jonkinlaisessa järkytystilassa. Hortoilin yksin pää pyörällä pitkin koulun käytäviä saamatta juuri mitään aikaiseksi. Matto oli vedetty jalkojeni alta. Tällaista erakkona olemistako taiteilijuus sitten olikin. Itse kriittisyyskin tuntui nostavan uhkaavasti päätään ilman opettajien kannustavia neuvoja. En kuitenkaan heti aikonut lannistua ja luovuttaa. Yritin sinnikkäästi työskennellä, mutta pikkukaupunki näytti paljastaneen itsestään uuden julmemman puolen. Tunsin että minun oli aika lähteä ihmisten ilmoille.

Toisen vuosikurssin jälkeisenä kesänä olin jo paremmin valmistautunut, enää Kankaanpää ei yllättäisi minua. Pidin huolta, että olin Kankaanpäässä silloin kun paikalla oli jokunen muukin opiskelija. Enemmän sosiaalista toimintaa, jalkapalloa, uintia, musisointia koulun pommisuojojassa ja terassilla istuskelua. Kun tämän kaiken yhdisti nimenomaan kohtuullisiin työskentelytavoitteisiin niin johan alkoi maalaaminenkin maistua. Vielä kirjastosta lainattu äänikirja soimaan taustalle ja olostaan saattoi alkaa melkeinpä nauttia. On myös hienoa huomata kuinka pieni yhteinen ahdinko yhdistää ihmisiä. Jopa hieman varautuneesti toisiinsa suhtautuvat opiskelijat löytävät takuuvarmasti kesäisin toistensa juttusille. Hiljaisten päivien kuluessa alkaa seuraa kaivata ja syksyn tullen ovat selviytyjät jo parhaita ystäviä.

Kuitenkin aina jos esimerkiksi ensimmäisen vuosikurssin opiskelija on tullut tiedustelemaan minulta työharjoittelujen suorittamisesta suosittelen oikopäätä Itsenäistä kesätyöskentelyä taidekoululla. Se on aina itselleni ollut todella opettavaista aikaa. Se antaa mahdollisuuden kokeilla itsenäistä taiteen tekemistä kaikkine hyvine ja huonoine puolineen ja mahdollistaa itselle sopivan työskentelyrytmin ja rajojen etsimisen. Lisäksi opin tuntemaan miten rakennan itselleni mielekkäät olosuhteet työntekoon. Kaikkea tätä tietenkin helpotti tieto siitä, että linja-autot kulkevat Tampereelle päivittäin.

Kolmannen vuosikurssin jälkeisenä kesänä olin siis jo vanha konkari. Työnteko oli nyt selkeämpää ja määrätietoisempää. Osasin jo arvioida minä päivinä työskentelyä kannatti jatkaa ja milloin taas siirtyä aivan muihin askareisiin. Tiettyä ammattimaisempaa ja kärsivällisempää suhtautumista alkoi kehittyä myös maalausmateriaaleja kohtaan. Taidekouluaikana on tärkeää, että saa kokeilla kaikkia

keksimiään tekotapoja ja mielellään vielä vähän ylikin -sitä kautta ymmärrys, taito ja materiaalien hallinta kehittyvät. Jossain vaiheessa on kuitenkin pakko ottaa enemmän harkintaa peliin mukaan, maalaustarvikkeet eivät todellakaan ole ilmaisia. Kaiken lisäksi ne ovat suurelta osin omaa terveyttä ja ympäristöä kuormittavia. Mielummin harkitumpaa työtä, pienempää määrää ja enemmän laatua kohkaamisen sijaan. Aloin tietoisesti tehdä kokeellisemmat, lopputulokseltaan epävarmemmat maalaukset ensin pienempään kokoon enkä rynnännyt ensimmäisenä parhaiden maalausohjieni kimppuun. Kun niiden kautta sain ajatuksesta enemmän kiinni oli hyvä siirtyä valloittamaan suurempia pintoja. En väitä ettäkö tällainen metodi olisi aina vapaan luovuuden kannalta se paras ratkaisu, mutta välttämätön se jossain vaiheessa varmasti itsekullekin on.

Elämä kulki tasaista rataansa ja maalauksia tulevaan näyttelykokonaisuuteen oli kertynyt jo muutamia. Eräänä kesäisenä päivänä talsin Kankaanpääläisen grillin, Herkkupaussin tykö. Hetken valikoimaa silmäiltyäni ostin lihapiirakan. Taas löytyi maalausaihe arvaamattoman läheltä. Lihapiirakka toisi maalauksiini uudenlaista raadollisuutta, tai sanottakoon pikkuraadollisuutta. Lihis kuitenkin on hivenen syntinen iljetys, jota varmasti kovinkaan moni ei syö täysin hyvällä omallatunnolla. Kiiruhdin kohti kotia, otin muutaman valokuvan työskentelyä varten ja hotkaisin jo hiukan viilenneen maalausaiheeni.

Lihapiirakka-aiheisista maalauksista syntyi värikäs sarja. Ensimmäistä kertaa aloin käyttää laajemmin valutustekniikkaa, jolloin maalaus kangas on vaakatasossa lattialla ja päälle kaadetaan nestemäistä maalia. Lopputulos on tällöin aina hyvinkin arvoituksellinen ja sattumanvaraisuus täytyy hyväksyä sillä märkä maali virtaa osittain hallitsemattomasti omiin uomiinsa. Maalausprosessini saikin uusia piirteitä loikkiessani selkä apinamaisesti kyyryssä maalauksen ympärillä tunkien milloin mitäkin käteen osunutta maalausohjan kulmien alle muuttaakseni vellovien värimassojen kulkureittejä. Kesällä maalausjälkeni keventyi ja rentoutui entisestään. Aloin jättää maalauksiini ohuita neutraaleja värikerroksia paksujen rinnalle. Suuntasin voimakkaat eleet ja struktuurit sinne missä niiden paikka perustellusti oli, en enää holtittomasti kaikkialle.

Aika kului rattoisasti. Nautin työskentelystä, kesästä ja vapaudesta, mutta syksy saapui joutuin kuten sillä aina on tapana. Alkoi viimeinen opiskeluvuosi.

8 Viimeinen syksy

Palasin matkoilta Kankaanpäähän syyskuun alussa. Kaikki oli ennallaan, uudet ykkösvuosikurssilaiset olivat jälleen kovalla tohinalla asettumassa taloon ja muut palailemassa töidensä äärelle. Hyvästien heitto opiskelijaelämälle alkoi omalla kohdallani jo tuolloin. Ei enää tuntenut kuuluvansa kouluun samalla tavalla. Huoleton ja innosta tutiseva taivaanrannan maalari, joka vasta hetki sitten oli aloittanut opintonsa loisti poissaolollaan. Kaipasin työrauhaa ja tunsin itseni ajoittain äreäksi vanhaksi pieruksi. Ymmärsin nyt miltä oma hötkyilyni aikoinaan näytti ylempien vuosikurssilaisten silmissä. Omat asiani kuitenkin olivat tässä vaiheessa kelpo mallilla marraskuun näyttelyä varten. Maalauksia oli valmiina hyvä kokonaisuus ja valinnan varaakin oli. Edessä oli kuitenkin vielä paljon hoidettavia asioita. Oikeastaan kaikki näyttelyyn liittyvät käytännön asiat piti järjestää, kuten kutsut, mainokset, näyttelyvuokra, maalausten laittaminen ripustuskuntoon, kuljetukset ja vähän myöhemmin avajaisten järjestäminen ja ripustus. Olin asialla ensikertaa ja uutta asiaa oli paljon. Onneksi galleria Rongan henkilökunta osoittautui todella ystävälliseksi ja avuliaaksi. Näyttelyn järjestämisen johdosta syksy olikin melko hektistä aikaa ja opinnäytetyötäkin piti alkaa miettiä. Asiat etenivät mukavaa vauhtia ja sain myös paljon apua ja neuvoja muilta. Tänä ajanjaksona huomasin konkreettisesti sen, että taiteilijan ammatti ei ole pelkkää maalailua vaan siihen liittyy liuta uuvuttavia käytännön asioita ja paljon järjestelyä. Rahallisiakin menoja tuli paljon enemmän kuin aluksi kuvitteli.

Samaan aikaan myös lopputyöprosessi käynnistyi ja lopputyöohjaajat saapuivat esittäytymään ja tutustumaan ohjattaviinsa. Tämä opiskeluvuosi oli siitä erilainen, että sen opetus painottui kahteen perusteelliseen välikritiikkiin sekä muutama ohjaajan suorittamaan vierailuun. Päivittäistä opetusta tai kursseja ei enää ollut luvassa. Tämä tarkoitti itsenäistymistä taiteilijana ja tiettyä uloskasvamista koulusta ja opetuksesta. Myönnettäköön ettei se käynyt kädenkäänteessä. Joka syksy oli kouluun tullessa tottunut siihen, että opettaja on päivittäin läsnä ja antaa tarvittaessa

neuvoja. Pienen totuttelun jälkeen tekeminen kuitenkin jatkui näyttelyä varten hoidettavien asioiden ohella.

Itse lopputyöohjaus oli iloinen yllätys. Aina kun ohjaajat tulivat vierailulle sitä odotti jännityksellä.

Tietäen, että tämä olisi viimeistä opetusta ja palautetta mitä pitkään aikaan tai kenties koskaan saisi. Huoli tulevasta terästi keskittymistä nykyhetkeen entisestään ja ohjaajilta sain prosessin alusta lähtien hyödyllisiä tiedonmurusia. Ohjeet johtivat työskentelyni heti kättelyssä raikkaampiin värimaailmoihin ja myös rohkaisua kohti entistä abstraktimpaa ilmaisua ainoastaan pienillä viitteillä todellisuuteen.

Kun näyttelyni ripustamisen aika tuli sain toimenpiteeseen apua opiskelutovereiltani ja homma hoitui luontevasti ja verkkaan vaikka aikaa olikin vain yksi päivä. Lopulta seinille päätyi viidentoista teoksen ripustus. Illalla sitten jännittyneenä odotin avajaisia. Ihmiset tulivat ja pian galleriassa vallitsi rentoutunut tunnelma. Ihmiset rupattelivat keskenään, antoivat palautetta maalauksistani ja ryystivät viiniä. Muutamia töitä ostettiin ja jäin taloudellisesti hiukan voiton puolelle. Kaikenkaikkiaan näyttely oli pystyssä kaksi viikkoa ja olin itse valvomassa sitä useina päivinä. Mielenkiintoista ja rentouttavaakin se oli pitkän työskentelyrupeaman ja jännittämisen jälkeen. Silloin näki minkälaista taideyleisöä gallerioissa käy. Näki myös sen todellisuuden, että kävijöitä ei jokaiselle päivälle riittänyt kovinkaan montaa. Vaikka suurimmaksi osaksi kaikki oli onnistunut hyvin, alkoi mieltä kaivaa jonkinlainen tyhjyyden, turhautumisen ja väsymyksen tunne. Yhtäkkiä ymmärsin, että oli näyttelyn vastaanotto minkälainen tahansa ei se varmasti koskaan voi korvata tehdyn työn määrää.

9 Näyttelykrapula

Seuraavaksi olikin aika tutustua lähemmin taiteilijantyön raadollisiin puoliin. Alkoi kolmen kuukauden raskas periodi, jonka aikana luulin etten tekisi yhtään hyvää maalausta enää koskaan.

Palatessani kouluun oli suoraa päätä aika aloittaa lopputyön tekeminen. Tässä vaiheessa voimat olivat todella vähissä. Vielä kesällä olin kuvitellut helposti jaksavani oikeastaan mitä vain, mutta nyt huomasin ensimmäistä kertaa omien voimavarojen rajallisuuden näin selkeästi. Maalausprosessi katkesi kuin seinään. Ei ollut mitään käsitystä mihin suuntaan olisi pitänyt mennä. Samanlaisia maalauksia ei ainakaan ollut mitään mieltä ruveta tekemään lisää ja muutenkin kaikki mihin siveltimellä koski muuttui paskaksi. Tilanne oli kiusallinen varsinkin kun ulkopuolisten silmin kaikkihan näytti varmasti hienolta. Näyttely oli onnistunut, jee jee. Ei muuta kun etiepäin, juu, juu. Olisi pitänyt toimia viisaasti ja pitää taukoa edes kaksi tai kolme viikkoa. Sen sijaan ryhdyin itsepäisesti maalaamaan ja se olikin sitten sen sortin materiaalihukkaa, että alta pois. Lopulta tilanteen edessä ei voinut muuta kuin nöyrytyä, rauhoittua ja koettaa uskoa, että kaikki menee eteenpäin vain omalla painollaan, olihan joulukin jo pian tulossa.

Kyseisenä ajanjaksona aloin sitten kirjoittamaan tätä juuri lukemaasi tekstiä ja pidin taukoa maalaamisesta. Kirjoittaminen tuntui yllättävän elvyttävältä ja oivalta suunnannäyttäjältä. Oli myös tärkeää näin koulun loppuvaiheessa tehdä tilannekatsaus ja muistalle kaikkea tapahtunutta. Joululoman jälkeenkään tilanne ei varsinaisesti ollut muuttunut parempaan. Maalaaminen takkusi yhä ja tammikuun opinnäytetyöohjauksen välikritiikki jännitti rajusti. Sain kuitenkin maalattua kritiikkiin mennessä pari mielestäni mukiinmenevää maalausta. Kovin tuoreita ne eivät olleet ja kaiken kaikkiaan tuntuivat paljolti hätäratkaisuilta ja vanhan toistolta. Hiukan uutta näkemystä olin kuitenkin onnistunut puoliksi tietämättäni mukaan

ujuttamaan ja eräs pieni, mitättömänä pitämäni maalaus avasi yllättäen itselleni uuden oven.

Nyt jälkeenpäin ajatellen tuokin ajanjakso oli todella opettavainen. Kyllästyminen on tärkeää ja täysin aliarvostettua. Se on taiteilijalle suuri eteenpäin vievä voima. Kyllästyminen lyö eteen armottoman haasteen, muutu tai väljähdä. Se pistää aivot raksuttamaan, etsimään uusia ratkaisuja, aiheita ja mielenkiintoa, sen kautta synnyttään uudelleen.

Suurien ponnistelujen ja lukuisten epäonnistuneiden kokeilujen jälkeen sain raavittua itseni ylös. Lähdin rakentamaan uutta maalaamalla pieniä maalauksia. Aloin kokeilla sekatekniikan mahdollisuuksia vielä laajemmin kuin ennen. Yhdistelin akvarellimaalauksen osia liimalla akryyliväreillä tehtyjen töiden sekaan ja näin saavutin raskaampiinkin maalauksiin lähes saumattomasti akvarellin keveyden. Myös vanhat, japaninpaperille painetut puupiirrosvedokset pääsivät uuteen käyttöön ja toivat mielenkiintoista uutta, graafista ilmettä maalauksiini kollaasin muodossa. Myös akryylimediumin tärkeys valkeni minulle uudella tavalla kun raskaamman runtaamisen jälkeen opettelin hallitsemaan läpikuultavia lasyyrikerroksia. Kaadoin akryylimediumia lammikoiksi suoraan maalausten pinnalle, jolloin se kuivuaan jätti maalauksiin läpinäkyvän muovisen kalvon ja muodosti niihin mielenkiintoista pintavaihtelua. Mielenkiintoiseksi osoittautui myös akrylaattipohjaisen puuliiman yhdistäminen akryylimaalain sekaan, joka mahdollisti samean, maitomaisen pintakäsittelyn.

Näistä maalauksista syntyi pieni sarja monivärisiä, muodoiltaan orgaanisia möykkyjä, jotka osittain muistuttivat jonkinlaisia potretteja. Aiempien roskaa ja tähteitä kuvaavien töiden rytmikka oli tallella, mutta nyt syntyi jotain uutta. Aivan kuin näillä maatuville, lahoavilla möykyillä olisi ollut oma luonne. Vaikka en liian kärjistäen halunnutkaan viitata figuuriin, jotain uutta elollisuutta maalauksissani silti oli. Tämä seikka tuntui varsin luontevalta seuraavalta askeleelta. Myös värien käyttö oli nyt paljon kirkkaampaa ja ennakkoluulottomampaa ja aikaisemmissa töissäni välillä vallinnut vakavamielisyys oli poissa. Leikkisämpi ote oli varmaankin luonnollinen vastareaktio pari kuukautta jatkuneelle kärvistelylle. Aivan kuin oivallus ettei tämä nyt niin vakavaa ole, että hiuksia tarvitsisi päästä repiä. Osittain

uudet työt tuntuivat itsellekin vierailta ja oudoilta, mutta toisaalta taas uudelta seikkailulta ja vahvasti joltain omannäköiseltä.

Pienten kokeiluluontoisten maalausten tekemisen jälkeen siivosin työhuoneeni tarkoitukseni aloittaa uusin voimin puhtaalta pyöältä suuremmat maalaukset lopputyökokonaisuuteen. Vieläkään ei kuitenkaan onnistunut. Uusista suurikokoisemmista töistä syntyi aivan kummallisia itsellenikin vieraan näköisiä kuvatuksia. Tasopainon haku abstraktin ja esittävän välimaastossa ei vielä löytänyt oikeaa uomaansa. Tällä kertaa teokset lipsuivat liikaa esittävyteen, figuuri tuli liikaakin esiin, jolloin lopputulos oli liiankin itsestään selvä ja hienovaraisen viitteellisyyden taajuus menetettiin. Jatkoisin yrittämistä, tuskailin ja maalasin päälle. Tiesin, että olin aivan ratkaisun äärellä, mutta vieläkin se antoi odottaa.

Lopulta kuitenkin onnistuin ja sain maalattua kolme pätevää uudenlaista maalausta. Näissä töissä olin löytänyt hyvän tasapainon uusien ja vanhojen ideoideni väliltä. Teokset kuvasivat möykkyjä, joissa orgaaninen muotokieli pääsi esille aikaisempaa vahvemmi. Rakenteellisuuteni siirtyi hiukan takaalalle uusien pehmeämpien muotojen tieltä. Teoksiin tuli myös suuri jännite. Niissä kuvatut möyköt olivat paisumassa yhä suuremmiksi repeämispistettään tavoitellen. Joissain taas ratkeaminen oli jo tapahtunut ja orgaaninen massa valui parasta aikaa ilmoille. Maalaukset olivat yhtäaikaan abstrakteja ja kuitenkin hyvin konkreettisia, kovien värikontrastien kyllästämiä.

Näiden teosten synnyttyä rentouduin ja seuraavaan lopputyökatselmukseen menin jo huomattavasti luottavaisemmin mielin. Maalausprosessikin jatkui ja sain otettua vielä askeleen eteenpäin. Kaikkein uusimpiin maalauksiini yhdistin orgaanisen muodon ja tiukan tilallisen ulottuvuuden ja saavutin niihin myös mielenkiintoisen kontrastin vaalean, keveän, puhtaan tilan ja paksun massamaisen likaisen värin välille. Kenties onnistunein maalaussarjani tähän mennessä.

10 Finale

Istun keittiössä muuttolaatikkojen vierellä. Aurinko paistelee lohduttelevasti, on pääsiäinen.

Helsingin Kaapelitehtaalla pidettävän lopputyönäyttelyn pystyttämiseen on aikaa viikko. Vatsassa on perhosia ja mieli hiukan haikea. Taas yksi ajanjakso elämässä on päättymässä. Juuri kevät on usein ollut suurten ja kipeimpien muutosten aikaa, niin tänäkin vuonna. On ollut kuitenkin todella hienoa saada elää niin upeaa kuin tämä opiskeluaika Kankaanpään taidekoulussa. Hienoja ihmisiä, yhteishenkeä, kommelluksia, kovaa työn tekoa ja vähintään yhtä kovaa hauskanpitoa. Kaiken lisäksi koulusta on saanut niin hyvät eväät, että tulevaisuuttakin voi katsoa luottavaisin mielin, tai ainakin niin luottavaisesti kuin vastavalmistuva taidemaalari suinkin voi. Iso kiitos ja lisää keltaista kaikille. Tästä on hyvä jatkaa.

